

RURALIA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI
2 • 2015

LUONNOSTA LÖYTYY POTENTIAALIA s. 8–9

Pääkirjoitus

Olemme hankkeissa

Kehittämishankkeet ovat oleellinen osa ohjelmaperusteista kehittämiskulttuuria. Hankkeita organisoivat, johtavat ja toimeenpanevat projektiluokan (*project class*) edustajiksi kutsutut kehittämisen ammattilaiset. Hanketoiminta voidaan nähdä yhteiskunnallisena pelinä, jonka säännöt ovat toisaalta tiukan normatiiviset, mutta samalla hyvin harkinnanvaraiset. Hanketiimit ovat eräänlaisia kehittämisen pop-up -organisaatioita. Verkostoidumme hankkeissa – siis olemme hankkeissa.

Verkostoituminen on kehittämisen moderni imperatiivi, pelin pakottava normi. Jostain tarpeesta esiin ponnahtaviin pop-up -joukkueisiin kootaan pelaajat eri tahoilta, niin julkisen kuin yritysmaailman piiristä. Jotta sitoutuminen ei jäisi vain paperille, jokaisen pitää sijoittaa peliin omia panoksia, kuten osaamista, tietoa ja taitoa. Erityisesti halutaan osapuolten omia ”pelimerkkejä”. Julkinen rahoitus ei yksin riitä. Monitahoisella rahoituksella joukkueita sitoutetaan yhteisiin tavoitteisiin. Julkisen rahoituksen myötä sitoudutaan julkisiin pelisääntöihin.

Projektiluokan väsymättä generoimiin peleihin houkutellaan erityisesti yrityksiä. Esimerkiksi uuden pakkauksen kehittä-

mistä harkitseva yritys on itsestään selvästi potentiaalinen lisävahvistus joukkueeseen, jonka maalina on kehittää uusia pakkausinnovaatioita, tehdä Suomesta älykkään pakkaamisen edelläkävijä. Yhteinen etu näyttää ilmeiseltä, mutta ovatko intressit lopulta näin kirkkaan yhtenäiset?

Julkisen rahoituksen hankkeissa on aina sisäänrakennettuna julkisen vallan interventio yksityiseen. Julkinen valta pyrkii rahoituksen kautta vaikuttamaan yrityksiin julkisen intressin mukaisesti, yleistä etua ajaen. Samaan aikaan kuitenkin todetaan painokkaasti, ettei julkinen rahoitus saa vaikuttaa markkinoihin kilpailua vääristävällä tavalla. Yleiset kehittämishankkeet eivät siis saisi hyödyttää yksittäisiä yrityksiä niin, että kilpailu markkinoilla vääristyy.

Projektipäällikön tittelillä hanketoimintaa johtavalle asiantuntijallemme edellä kuvattu tilanne tuottaa ilkeän, yhtä oikeata ratkaisua vierastavan ongelman. Miten toimia tilanteessa, jossa ensin pitää houkutella potentiaalisia yrityskumppaneita ja sytyttää yrittäjässä innostuksen liekki. Sitten kertoa totuudenmukaisesti pelin säännöistä, jotka rajoittavat yrittäjälle tulevaa hyötyä.

Noissa yhteydenotoissa yleisen ja erityisen intressin tiet voivat erkaantua. Yhtä ne voivat tämän jälkeen ehkä molemminpuolisten pilotavoitteiden kautta ajatuksissa, joita ei kirjata papereihin. Olisi vähättelyä sanoa, että projektipäällikkömmme tehtävä on vaikea. Täydellinen onnistuminen on lähes mahdotonta. Varsinkin silloin, kun toisena osapuolena on maaseudulla toimiva pieni yritys.

Yritysten luottamus yleisiin kehittämiss-hankkeisiin ei projektiluokan ponnisteluista huolimatta ole yksinomaan vahvistunut. Yhteistä rytmiä hankkeiden ja yritysten oman kehittämisen välillä on vaikeata löytää. Uutta pakkausta tarvitsevan yrityksen omat tavoitteet, aikataulut ja kompetenssit eivät tahdo synkronoitua yleistä hyvää tavoittelevan innovaatiohankkeen pelisääntöihin. Tehoton peli käy kalliiksi. Luottamuksen palauttaminen kehittämishankkeisiin on sääntökirjakysymys.

Torsti Hyryläinen
tutkimusjohtaja
Ruralia-instituutin varajohtaja

Tässä lehdessä:

Kansleri
vieraili
Ristiinassa

Pääkirjoitus: Olemme hankkeissa	2
Valmiudet haastavien ja avointen ongelmien ratkomiseen	3
Uusia yliopistoja Co-op Network Studies -verkostoon	4
Opiskelijaosuuskuntia eri opetusasteilla – nyt myös lukioissa	4
Salmonellalla siivet?	5
Tutkimusaineistojen arkistointi kuntoon Kulttuurintutkijat luovuttivat aineistojaan Kotimaisten kielten keskukseseen	6
Uusliberalismi koettelee paikallista kestävyyttä	7
Luonnon tuoteala kaipaa enemmän yrittäjien ja tutkijoiden törmäyskursseja	8
Luontoa voisi hyödyntää kosmetiikassa paljon enemmän	9
Uuselintarvikkeiden valvonta ei ole mitään hyttysen ininää	9
Helsingin yliopiston kansleri yliopiston 375-vuotisjuhlassa Ristiinassa: Yliopisto-opetus muuttuu radikaalisti	10
Viisi vuosikymmentä tekniikan koulutusta Seinäjoella	11
Visiting Scholars in Ruralia Institute	12
Ruralia-instituutti suunnittelemassa sotakoulun tulevaisuutta	13
Agrobiotalouden osaaajayhteisö vahvistuu Seinäjoella	14
Uudessa Green Care -hankkeessa kehitetään alan opetusta korkea-asteelle	14
Työelämän tasa-arvo tutkimuskonsortion tarkastelussa	14
Kauhajoen ruokamessuseminaarissa kurkistus taakse ja katse eteen	14
Keruualueiden luomusertifiointi markkinointivaltiksi	15
Osaamista ja työkaluja maan kasvukunnan hoitoon	15

Osaamisperustaisuus käsitteenä ja tutkintojen tuloksena puhuttaa kovasti nyt niin yliopistolla kuin työelämässä. Miten yliopisto-opinnoissa opiskeltavat tiedot ja taidot soveltuvat työelämän ongelmanratkaisutilanteisiin ja miten tieteenalojen tutkimustietoa saadaan mukaan konkreettiseen päätöksentekoon?

Kuva Linda Tammisto

Valmiudet haastavien ja avointen ongelmien ratkomiseen

Opetuksen haasteena on syvällisen tieteenalan asiantuntijuuden ohella yleisten eli geneeristen valmiuksien kehittäminen. Tietotyössä tarvitaan muun muassa yksilön kriittistä ja analyttistä ajattelua, kykyä argumentoida, ohjata oman osaamisen kehittämistä sekä tieto- ja viestintätekniikan taitoja. Yhtä lailla yhteistyö ja yhteisöllinen monitieteinen ongelmanratkaisu edellyttävät kommunikointi-, vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja, joita käytetään vaihtuvissa tiimeissä, ympäristöissä ja kulttuureissa. Tällaisen osaamisen kehittyminen edellyttää näiden taitojen harjoittelua vastaavissa tilanteissa ja ympäristöissä monimutkaisten tehtävien äärellä.

Onkin tärkeää lisätä työelämäyhteistyötä opetuksen puitteissa ja luoda uusia toimintamuotoja organisaatioiden ja alojen väliseen yhteistyöhön. Ruralia-instituutilla on vahvat siteet alueellisiin toimijoihin. Nämä verkostot mahdollistavat niin Seinäjoella ja Mikkelissä opiskeleville kuin myös Viikissä opiskeleville perus- ja jatko-opiskelijoille reittejä tutustua alan erilaisiin toimijoihin, tehtäviin, yrittäjän arkeen ja toimialojen rajapintoihin. Näistä löytyy runsaasti haastavia, aitoja ongelmanratkaisutehtäviä eri vaiheessa opintoja oleville opiskelijoille opintojen osaksi.

Helsingin yliopiston Tieteestä toimintaa -verkosto tukee kurssien kehittämistä ja markkinointia, lisätietoja löytyy osoitteesta <https://www.helsinki.fi/fi/tieteesta-toimintaa-projektikurssit>. Kurssit perustuvat toimeksiantajan antamaan haasteeseen, ongelmiin tai suunnittelutehtäviin, joita opiskelijatiimit kurssinsa aikana ratkovat. Opiskelijatiimien kehittämät ideat ja ehdotukset ovat ennakkoluulottomia ja avaavat uusia näkymiä tieteenalan opettajien ohjauksessa. Samalla tietysti luodaan kontakteja puolin ja toisin.

Ehdotuksia erilaisiin vastavuoroisesti hyödyllisiin opiskelijaprojekteihin siis kaivataan!

Hanni Muukkonen
varadekaani, maatalous-metsätieteellinen tdk
Ruralia-instituutin johtokunnan varajäsen

RURALIA 2 | 2015

Ruralia on Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin lehti, joka ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

Julkaisija
Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti

www.helsinki.fi/ruralia
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Päätoimittaja
Sami Kurki

Toimitusneuvosto
Sami Kurki
Pasi Komulainen
Sirpa Piskonen
Rauno Terho
Heli Peltola
Jaana Huhtala

ISSN
1796-4857 (Painettu)
1796-4865 (Verkkójulkaisu)

Tilausasiat
ruralia-tiedotus@helsinki.fi

Graafinen ilme
Mainoscraft Oy ja
Jaana Huhtala

Taitto
Jaana Huhtala

Painopaikka
I-print Oy, Seinäjoki

Kannen kuva
Sirpa Piskonen

Uusia yliopistoja Co-op Network Studies -verkostoon

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin koordinoima osuustoiminnan ja yhteisöta-
louden Co-op Network Studies (CNS) -yli-
opistoverkosto sai loppukesästä 2015 iloisia
uutisia – myös Vaasan ja Lapin yliopistot
liittyivät mukaan yhteistoimintaan. Näin
CNS-verkosto kasvoi kymmenen yliopis-
ton laajuiseksi ja on näin yksi laajimmista
suomalaisista yliopistoverkostoista. CNS-
verkostoon kuuluvat nyt:

- Aalto-yliopisto (kauppakorkeakoulu)
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto
- Turun yliopisto
- Tampereen yliopisto
- Jyväskylän yliopisto
- Vaasan yliopisto
- Oulun yliopisto
- Lapin yliopisto
- Helsingin yliopisto (koordinaattori)

CO-OP NETWORK STUDIES
[http://www.helsinki.fi/ruralia/
koulutus/coop](http://www.helsinki.fi/ruralia/koulutus/coop)

Uudet yliopistot siivittävät mukavasti
nyt kuluvaan verkoston kymmenvuotis-
juhlavuotta. Verkoston tehtävänä on tarjota
verkoston yliopistoille vapaina sivuaine-
kursseina ja -kokonaisuuksina monitie-
tieteisiä osuustoiminnan ja yhteisöta-
louden verkko-opintoina. CNS-opintoja on
mahdollista suorittaa myös Helsingin avoi-
men yliopiston kautta.

Verkoston toimintaa yritysrahoitetaan
merkittävästi osuustoiminnan neuvottelu-
kunnan toimesta. Loput rahoituksesta tulee
verkoston yliopistoilta ja Helsingin yli-
opistolta. CNS rakentuu verkostoyli-
opistojen asiantuntijoiden
osaamisen ja opiskelijoiden
kiinnostuksen varaan. Juuri tästä
johtuen Vaasan
yliopiston ja Lapin
yliopiston liittymiset
vahvistaa entisestään
CNS-verkoston osaa-
mis- ja opiskelija-
pohjaa.

Opiskelijaosuuskuntia eri opetusasteilla – nyt myös lukioissa

Tällä hetkellä lähes kaikissa Suomen am-
mattikorkeakouluissa opiskelijat yhdistävät
opiskelua ja yrittäjyyttä opiskelijaosuus-
kuntien kautta. Opiskelijaosuuskuntia
hyödynnetään laajasti yrittäjyyskasvatuk-
sen välineinä myös ammattikouluissa. Nyt
opiskelijaosuuskuntia löytyy myös lukioista.

KT **Eliisa Troberg** ja tohtorivalmen-
nettava, Ruralia-instituutin verkko-opetus-
koordinaattori, **Pekka Hytinkoski** julkai-
sevat ensimmäisiä havaintoja ”lukio-osuus-
kunnat kansalaiskasvatukseen ja yrittäjyys-

kasvatukseen välineenä” -tutkimuksestaan
19.11.2015 klo 16–19 Pellervo-seuran tiloissa
järjestettävässä verkostoitumistapahtumas-
sa. Tilaisuudessa tarkastellaan osuustoimin-
nan mahdollisuuksia toisella opetusasteella
ja se on avoin kaikille rehtoreille ja opettajille
sekä muille näistä teemoista kiinnostuneille.
Tilaisuuden pohjustusosuudet (klo 16.00–
17.15) ovat seurattavissa verkossa: [https://
plus.google.com/events/c4jsale3gett-
gprv3kaube6js0q4](https://plus.google.com/events/c4jsale3gett-gprv3kaube6js0q4)

Hankkeesta tuotetaan tieteellinen artikkeli,
suomenkielinen tiivistelmäraportti keskei-
sistä tuloksista, artikkeli Osuustoiminta-leh-
teen sekä kirjoituksia erilaisille sähköisille
alustoille. Tutkimus on osa Pekka Hytinkos-
ken opiskelijaosuuskuntia eri opetusasteilla
käsittelevää väitöstutkimusta.

Lisätietoja tilaisuudesta: www.pellervo.fi

Salmonellalla siivet?

Teksti **Timo Nieminen** | Kuva **Tommi Peltola**

Elintarviketurvallisuus rakentuu puhtaaseen alkutuotantoon, sillä
raaka-aineiden mukana ketjuun päässeitä taudinaiheuttajia voi olla
hyvin hankalaa torjua myöhemmin ketjussa. Taudinaiheuttajien
torjunta alkutuotannossa on vaikeaa, sillä maatila on vuorovaiku-
tuksessa ympäristönsä kanssa aivan toisella tavalla kuin esimerkiksi
ruokatehdas, jossa kaikkea sisään tulevaa voidaan kontrolloida. Yhden
uhan elintarvikkeiden turvallisuudelle alkutuotannossa muodostavat
luonnonvaraiset eläimet, jotka voivat kantaa monenlaisia ihmisiin
tartuttavia tauteja, kuten esimerkiksi salmonellaa ja kampylobakteereja.
Molemmat edellä mainituista ovat suolistossa viihtyviä bakteereja,
jotka kykenevät säilymään hengissä myös suoliston ulkopuolella.
Bakteereja erittyy eläimen ulosteeseen, josta ne kulkeutuvat jälleen
uuteen eläimeen tai ihmiseen, pääasiassa ravinnon mukana.

Linnut ovat yleisesti epäiltyjen listalla erityisesti salmonellan ja
kampylobakteerin kantajina. Linnut liikkuvat laajalla alueella, pää-
sevät sisätiloihin ja ovat vaikeita torjua. Lintujen merkitys salmonel-
lan kantajina on osin epäselvä. Nykytiedon valossa salmonella ei ole
luonnonvaraisissa linnuissa erityisen yleinen, sillä salmonella ei jää
niihin vakiasukkaaksi. Tyypillisesti lintu saa salmonellan ravinnon
mukana, kantaa sitä oireetta suolistossaan muutaman päivän, minkä
jälkeen salmonellan erityys loppuu. Varpuslinnut ovat kuitenkin poikkeus, sillä ne sairastuvat salmonel-
laan. Suomen luonnonvaraisista linnuista salmonellaa on todettu ylei-
simmin lokki- ja varpuslinnuissa, lokeista erityisesti naurulokissa.
Varpuslintujen salmonelloilla on selvin yhteys ihmisissä todettuihin
tartuntoihin. Sen sijaan monissa kiusallisina pidetyissä linnuissa, ku-
ten valkoposkikihanhissa, salmonellaa on todettu vain satunnaisesti,
samoin kuin pääskysissä. Mitään lajia ei kuitenkaan voida pitää täysin
riskittömänä.

Kampylobakteeritartunnat ovat Suomessa ihmisillä selvästi
salmonellatartuntoja yleisempiä, mutta ihmisten kampylobakteeri-
tartuntojen lähteet ovat osin hämärän peitossa. Kampylobakteerien
varastoja ympäristössä onkin selvitetty useissa hankkeissa. Ruralia-
instituutissa on parhaillaan menossa Makera-rahoitteinen hanke,
jossa tutkitaan naakkojen kampylobakteereita. Kampylobakteereja
esiintyy yleisesti villilinnuissa, mutta tähän asti tehdyt tutkimukset
esim. valkoposkikihanhista ja naakoista viittaavat siihen, että näiden
lintujen kampylobakteerit ovat erilaisia kuin ihmisistä ja tuotanto-
eläimistä eristetyt kannat. Villilinnut eivät siis näytä merkittävil-
lä kampylobakteerin levittäjiltä, mutta tartunnan mahdollisuutta ei
voida kokonaan sulkea pois.

**Suomen luonnonvaraisista linnuista salmonellaa on todettu yleisimmin
lokki- ja varpuslinnuissa, lokeista erityisesti naurulokissa.**

Aineistojen luovutus Kotimaisten kielten keskuksessa syyskuussa 2015. Kuvassa tutkimusjohtaja Sulevi Riukulehto (vas.), Kotusin tutkija Katariina Rouvala ja erityisasiantuntija Toni Suutari.

Tutkimusaineistojen arkistointi kuntoon

Kulttuurintutkijat luovuttivat aineistojaan Kotimaisten kielten keskukseseen

Teksti Sulevi Riukulehto ja Timo Suutari | Kuva Timo Suutari

Sulevi Riukulehdon luotsaama ajan, alueiden ja kulttuurin tutkimusryhmä on kerännyt viime vuosien kotiseutututkimuksissaan mittavia etnografisia tutkimusaineistoja, joiden hyödyntäminen on vasta alkumetreillä.

- Arkistointiin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota, kertoo Riukulehto. Tiedon avoimuus on yksi tutkimustyön kantavista ajatuksista. En liitä sitä pelkästään tutkimustuloksiin ja raportointiin; aineistojen ja menetelmien avoimuus on vähintään yhtä tärkeätä. Jos aineistot eivät ole muiden tutkijoiden käytettävissä, tutkimustuloksia on vaikea tarkastaa, toistaa ja käyttää jatkotutkimuksissa. Kyse on tutkimuksen läpinäkyvyydestä ja tehokkuudesta. Se voi jopa säästää selvää rahaa: joku on voinut jo kerätä tiedot, joita tarvitsit.

Suurien tietomassojen säilyttäminen vaatii erityisosaamista ja asianmukaista

varus pohjaa*. Ruralian kulttuurintutkijoiden yhteistyökumppaniksi löytyi vahva ja kokenut arkisto-osaaja, Kotimaisten kielten keskus (Kotus). Ensimmäinen luovutuserä sisälsi 33 äänitiedostoa, 222 valokuvaa, 29 keskustelumuistiota ja 414 sivua litterointeja.

- Aineistojen luovutuskuntoon saattaminen vaati kieltämättä jonkin verran askartelua, tunnustaa **Timo Suutari**.

- Opimme monta asiaa, jotka otamme jatkossa huomioon jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa, lupaa **Katja Rinne-Koski** ja pyyhkii hikeä otsaltaan.

Yhteensä Kotus otti vastaan noin 30 gigatavua ääni- ja kuvatiedostoja, jotka oli koottu kolmessa kotiseutuhankkeessa. Aineistot koostuvat ryhmäkeskusteluista, maastokäyntien keskustelutallenteista sekä kuvadokumentaatiosta.

Jotkut asiat ovat muuttuneet helpommiksi.

- 20 vuotta sitten tämän tietomäärän kuljettamiseen olisi vielä tarvittu rekkakolonna, yli satatuhatta korppua. Nyt kaikki mahtui yhdelle kovalevyille, kertoo Riukulehto.

Luonteensa vuoksi puheaineistot sopivat erinomaisesti Kotuksen arkistoon. Erityisasiantuntija Toni Suutari ja tutkija Katariina Rouvala vaikuttivat yhteistyöstä silminnähden ilahtuneilta. He kiittelivät aineistojen tuoreutta, monipuolisuutta sekä aineistonkeruussa käytettyjä keskustelumenetelmiä. Ruralian kotiseutuaineistot ovat tutkijoiden vapaasti käytettävissä. Toivottavasti ne hyödyttävät vielä monia kielen, murteiden ja nimitysten, maaseudun tai vaikkapa kotiseudun tutkijoita.

* Huom. suomenkielinen vastine sanalle infrastruktuuri.

Vauhdikasta menoa seminaarin illallisella.

Teksti Torsti Hyryläinen, Harri Hakala ja Manu Rantanen | Kuvat Harri Hakala ja Manu Rantanen

Elokuun lopulla Skotlannin Aberdeeniin kokoontui 425 maaseutututkijaa pohtimaan maaseudun mahdollisuuksia pyörteisessä maailmassa. Euroopan maaseutuosologian yhdistyksen lanseeraaman Places of possibility? – Rural Societies in a Neoliberal World? -otsikon alle mahtui 26 työryhmää, joissa esiteltiin tuloksia 450 tutkimuksesta.

Pohjoismaalaiset maaseutututkijat olivat hyvin edustettuina. Suomesta paikalla oli 15 tutkijaa. Joka toinen vuosi järjestettävä kongressi tarjoaa hyvän katselmuksen tutkimuksen nykytilasta ja työryhmäkattaukseen tutustumalla selviää, mistä tutkimuksen kentässä tällä hetkellä puhutaan. Euroopan talustilanne näkyi luonnollisesti eri tavoin ja yksi kongressin pääalustuksista, professori Costis Hadjimichaloksen esitys, käsitteli uusliberaalin talouspolitiikan suhdetta Euroopan kehitykseen. Maaseutututkimuksen isoja teemoja ovat:

- RUOKA, ruokakriisit ja ruokaketjun kestävyys
- HAJAUTETUT ratkaisut ja globaali kehitys
- TIEDON tuottamisen monet lähteet
- POLITIIKAT, vaihtoehdot ja vaikuttavuus
- PAIKALLISUUS ilmiönä ja brändinä
- MAANKÄYTTÖ ja -omistus

Torsti Hyryläinen ja **Harri Hakala** pitivät esityksen Mapping the platform of global digital knowledge in rural businesses ryhmässä The future of rural and environmental expertise. Ruralialaiset osallistuivat myös mm. työryhmiin Visions and theories of Rural, Education and learning networks ja Social Innovation in Rural Areas. Lisäksi valmisteltiin yhteistä hankemusta Glasgow School for Business and Societyyn kanssa.

Yksi kenttäretkistä suuntautui Huntlyn 4 500 asukkaan pikkukaupunkiin, tunnin matkan päähän maaseudulle. Yleisilmeeltään kaupungin keskusta on hyvin kaupunkimainen johtuen 1700 -luvun lopun ruutukaavasta ja iättömistä graniittitaloista.

Huntlyssa tutustuttiin paikallisen kehittämissäätiön (Huntly Development Trust) toimintaan. Säätiö työskentelee alueen hyväksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tukien paikallisyhteisöä nykyisessä muutoksessa. Säätiön taustalla on kuntien yhteistoiminta. Viime vuosina on toteutettu Leader-projekteina mm. sähköpyöräilyn, kierrätyksen ja tuulivoiman edistämistä. Alueella toimii kymmeniä klubeja, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä kehittämissäätiön kanssa.

Huntlyn kehittämissäätiön johtaja Donald Boyd.

Teksti & kuva Pasi Komulainen

Luonnontuotealan kaupallisuuden edistäminen on ollut pitkään alan kehittäjien listalla. Asiassa on viime vuosina edetty, mutta asiantuntijat näkevät paljon potentiaalia, jolla luonnontuotealan yrittäjyyttä saataisiin lisättyä. Esimerkiksi luonnontuotteiden jalostusarvoa nostamalla voitaisiin päästä paremmin käsiksi tuotteisiin, joille löytyy kysyntää maailmalla.

Luonnontuotealalle tarvitaan Juha Rutasen mukaan enemmän vientiin tähtääviä kasvuyrityksiä. Anne Matilainen on samoilla linjoilla ja tarkentaa, että ulkomaille tähtäävät toimijat ovat olleet liian pieniä.

Luonnontuoteala kaipaa enemmän yrittäjien ja tutkijoiden törmäyskursseja

- Uusille markkinoille pääsy vaatii sinnikkyyttä ja tiettyjä panostuksia. Volyymit pitää olla riittävän suuret, jotta voidaan puhua menestyvästä liiketoiminnasta, sanoo projektipäällikkö **Juha Rutanen** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista.

Rutanen on työskennellyt luontoyrittäjyyden edistämisen parissa parikymmentä vuotta ja on nähnyt alan murroksen. Suomessa alkuaikoina ollut pienten toimijoiden piiri on monipuolistunut ja kasvanut, ja nyt voidaan puhua jo omasta pienteollisuuden haarasta, joka kokoaa alan yrittäjiä, kehittäjiä ja tutkijoita saman pöydän ääreen. Näitä kohtaamisia pitäisi Rutasen mielestä olla kuitenkin paljon enemmän.

- Tutkijoiden yhteydet yrityksiin ovat parantuneet, mutta tutkijapuolen niin sanottuja hypypäyksiä yritys kentälle kaivattaisiin enemmän.

Rutanen näkeekin törmäyskursseissa alan mahdollisuuden. Yrityksillä pitää olla hänen mukaansa tietämys koko ketjun toiminnasta ja tämä saadaan vain verkostoitu-

malla ja hankkimalla osaamista tutkimuspuolelta.

- Ei riitä, että tuntee tuotteen jalostuksen, vaan taustatekijöiden hallinta markkinoiden ja tilauskannan osaamista myöden ovat avaintekijöitä menestykseen. Tämä kaikki tuo uskottavuutta alalle, Rutanen pohtii.

Tutkimus bisneksen taustalle

Luonnontuotealalla on tehty paljon selvityksiä ja raportteja, mutta aina ei voida taata, että kattavaa tietoa hyödynnetään.

- Kenen tehtävänä on lopulta lähteä tekemään bisnestä tuottamamme tutkimusraportin jälkeen. Tässä tutkimuksenkin olisi syytä katsoa peiliin ja panostaa tulosten jalkauttamiseen, väitöskirjaa metsänomistajuudesta valmistelevalle **Anne Matilainen** Ruralia-instituutista pohtii osuvasti.

Matilainen on nähnyt luontoyrittäjyyden ala- ja ylämäet aina ulkomaita myöten. Asenteiden muuttumista on hänen mukaansa tapahtunut ja kansainvälisille kentille us-

kalletaan nyt lähteä, mutta paljon olisi vielä tehtävissä.

- Tarvitaan enemmän bisnesajattelua, joka ei ole niin perinteisesti juurtunut luontoihmiin. Alan yritykset eivät välttämättä sijaitse maaseudulla, Matilainen muistuttaa. Tutkimus on kuitenkin saanut jalansijaa yhä enemmän luonnontuotealalla. Esimerkiksi marjojen lisäksi nyt myös kasvien ja sienien hyödyntämisestä tiedetään paremmin; muun muassa pakuria ja pihkaa osataan käyttää korkean jalostusasteen tuotteisiin.

Palveluista potkua

Luonnontuotealan yhtenä uutena kehityssuuntana nähdään palveluiden roolin kasvattaminen. Esimerkiksi luontoon tukeutuvat matkailu- ja hyvinvointipalvelut nähdään myös uudessa biotalousstrategiassa kasvavina aloina.

- Näitä ei ole osattu vielä täysin hyödyntää. Palveluita voidaan toteuttaa esimerkiksi osana matkailua ja elämystuotantoa, Rutanen toteaa.

Teksti Pasi Komulainen | Kuva Birgitta Partanen

Luontoa voisi hyödyntää kosmetiikassa paljon enemmän

-Suomalaiselle luonnonkosmetiikalle ja sen raaka-aineille on maailmalla kysyntää, mutta tämän arvoa ei vielä osata nähdä.

Näin sanoo projektipäällikkö **Birgitta Partanen** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista. Suomen luonnosta löytyisi paljon raaka-aineita, joita voidaan hyödyntää kosmetiikassa. Pitkälle vietyä, laajamittaista luonnonkosmetiikan jatkojalostusta ei ole ja Suomesta löytyy vain joitakin pieniä alan yrityksiä.

- Koko ketjun hallinta ei ole vielä kunnossa, vaikka tältä sektorilta löytyisi maksukykyisiä asiakkaita. Alan brändäämisessä

ja markkinoinnissa on puutteita, Partanen harmittelee.

Luonnonkosmetiikan kysyntä on kasvussa muun muassa allergioiden lisääntymisten takia. Suomessa kosmetiikassa käytetään esimerkiksi marjojen siemenöljyä. Uusin aluevaltaus löytyisi luomukeruualueista, joista saatavia luomuraaka-aineita kannattaisi Partasen mukaan jalostaa Suomessa.

- Kosmetiikassa arvoketju toimii kuten esimerkiksi marjoilla; raaka-aineen hinta moninkertaistuu jalosteessa. Arvon nousun tuomat eurot olisi järkevää jättää kotimaahan, Partanen toteaa.

Ekokampaajat suosivat luonnon raaka-aineista tehtyjä valmisteita. Päivi Rusthollkarhu kasvivarjää Heidi Haapiaisen hiuksia.

Uuselintarvikkeiden valvonta ei ole mitään hyttysen ininää

Teksti Pasi Komulainen

Luonnontuotealan viime vuosien trendinä on ollut, että uusia kasvipohjaisia tuotteita hamutaan kaupalliseen käyttöön. Suomessa ja ylipäätään EU:ssa tämä on tarkasti säänneltyä ja viranomainen valvoo, ettei tuote, jota ei ole osoitettu turvalliseksi, pääse kauppohenkilöille ja sitä kautta ihmisravinnoksi. Jokamiehen oikeuden rajoitukset huomioiden luonnosta saa noukkia omaan käyttöönsä mitä haluaa, mutta markkinoille uutta tuotetta ei saa ilman viranomaisen tarkkaa seurantaa viedä.

- EU:ssa mahdolliset ongelmat pyritään ehkäisemään ennalta. Kuluttajan pitää voida luottaa siihen, että kaupasta ostettu tuote on turvallista, tutkimusjohtaja **Timo Nieminen** Ruralia-instituutista kertoo.

Nieminen on jäsen uusielintarvikelaus- takunnassa, joka arvioi uusien tuotteiden turvallisuusselvityksiä.

Lain mukaan elintarvikkeella pitää olla merkittävää käyttöhistoriaa EU:n alueella

ennen vuotta 1997. Muussa tapauksessa tuote katsotaan uusielintarvikkeeksi, jonka turvallisuus pitää pystyä osoittamaan ennen kuin myynti on luvallista. Näyttövelvollisuus on taholla, joka haluaa tuotteen kaupalliseen käyttöön.

Selvitys maksaa ja vie aikaa. Toistaiseksi yksikään kotimainen toimija ei ole jättänyt ”uuden” luonnontuotteen turvallisuusselvitystä lautakunnan arvioitavaksi.

-Ehkä ei ole uskottu tuotteeseen riittävästi ja lähdetty tekemään selvitystä, joka toisi tarvittavan näytön. Hyväksymisprosessi selvityksineen maksaa helposti kymppi-tonnin, joka pitäisi pystyä saamaan takaisin tuotteen myyntituloina, Nieminen muistuttaa.

Selvityksen teettämistä kannattaa Niemisen mukaan kuitenkin harkita. EU:ssa on useita ennakkotapauksia luonnonkasvien hyväksymisprosesseista ja Suomessakin toimii yrityksiä, joilta selvityksen voi ostaa palveluna.

Hyönteisissä potentiaalia

Hyönteiset ovat tulossa uuteen uusielintarviketasutukseen. Puhutaan jopa hyönteis- taloudesta, jonka tiimoilta muun muassa Seinäjoella on aloitettu alan tutkimusta.

Nieminen näkee hyönteisissä potentiaalia etenkin kehittyvissä maissa, mutta Suomen olosuhteisiin sopiva tuotantotapa on vielä kehittämättä.

- Hyönteiset proteiininlähteenä on hieno ajatus, mutta toimiiko tämä Suomessa jää nähtäväksi. Kannattaa muistaa, että kotimaista proteiinituotantoa voidaan uudistaa ympäristöystävällisemmäksi muillakin keinoilla, Nieminen toteaa.

Kansainvälisiä yliopistoverkostoja ryhdyttiin tekemään 2000-luvun alussa. Helsingin yliopisto on edelleen sadan parhaan joukossa. Siitä on tullut juuri sellainen kansainvälinen maailmanluokan yliopisto, jollaista Wexionius toivoi, kansleri Thomas Wilhelmsson sanoi.

Varsinaisen juhlan ohella paikalla sai tutustua Kansalliskirjaston digitointi- ja konservointikeskuksen näyttelyyn, jossa esiteltiin muun muassa nettisivustoa (digi.kansalliskirjasto.fi), josta löytyy liki kymmenen miljoonaa sivua suomalaisia lehtiä.

Teksti Kari Kauppinen | Kuvat Sirpa Piskonen

Helsingin yliopiston kansleri yliopiston 375-vuotisjuhlassa Ristiinassa: Yliopisto-opetus muuttuu radikaalisti

Helsingin yliopisto ja Kansalliskirjasto juhliivat merkkipäivänsä Ristiinassa 9. lokakuuta. Yliopisto täyttää tänä vuonna 375 vuotta ja sen Mikkelissä toimiva erillislaitos Kansalliskirjaston Digitointi- ja konservointikeskus 25 vuotta.

Helsingin yliopistolla ja Ristiinalla on historiallisia yhtymäkohtia. Pietari Brahe

perusti paitsi Turun akatemian, joka myöhemmin tunnettiin Helsingin yliopistona, myös Ristiinan seurakunnan. Ristiinassa vaikutti myös Emil Setälä, joka oli Helsingin yliopiston kielitieteen professori.

Brahe oli yliopiston ensimmäinen kansleri. Nykyinen, järjestyksessään 41., Thomas Wilhelmsson totesi juhlapuheessaan, että jo

Turun akatemian avajaisissa vuonna 1640 toivottiin, että yliopisto yltäisi tuon ajan mainikkaiden yliopistojen tasolle. Tätä toivoi dekaani Wexionius loppurukouksessaan.

- Tuo lainaus osoittaa, ettei yliopistojen välinen laatukilpailu ole uusi asia. Jo tuolloin osattiin nimetä opinahjoja, jotka olivat erityisen nimekkäitä ja joiden laatua pidettiin korkeana. Juuri näihin uusi yliopisto halusi vertautua, sanoi Wilhelmsson.

- Mikä tärkeämpää, Wexioniuksen asettamat tavoitteet on aikoja sitten saavutettu.

Muutos uuden sukupolven myötä

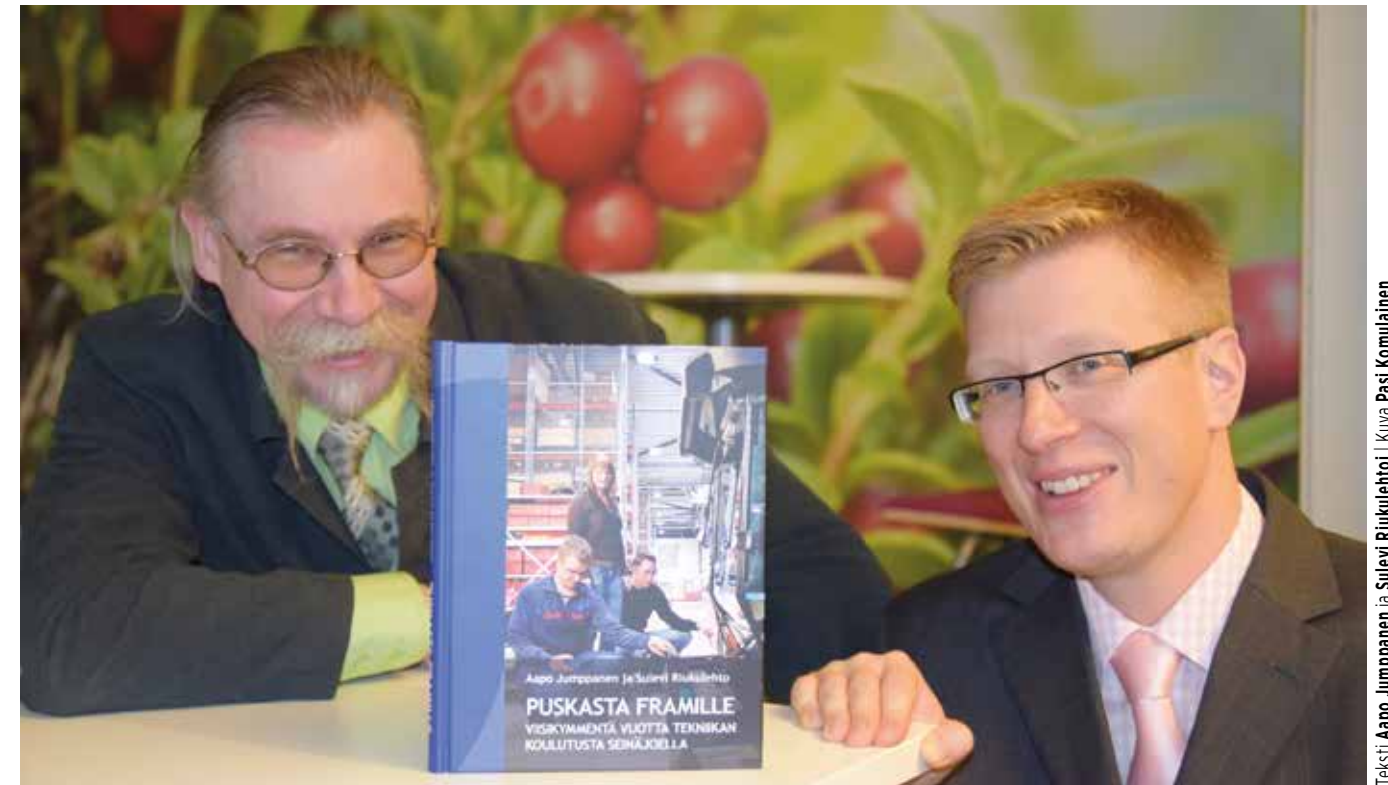
375 vuodessa moni asia on muuttunut yliopistomaailmassa ja niin tulee käymään vastakin. Kansleri Thomas Wilhelmsson sanoi juhlapuheessaan, että hyvän yliopiston tulee opetuksen saralla toimia edelläkävijänä eikä jarrumiehenä.

- Yliopistot muuttuvat ja vieläpä syvällisellä tavalla. Tiedämme melko varmasti, että yliopistot ehkä jo kymmenen vuoden kuluttua ovat radikaalisti erilaisia kuin tänään, mutta emme tiedä miten.

- Viimeistään tablettisukupolven astuminen koulutiele haastaa syvällisesti koulutuksen ja oppimisen perinteisiä muotoja. Jos on oppinut googlettamaan jo ennen kuin on osannut kunnolla lukea, tiedon siirtämiseen perustuva pedagogiikka ei houkuttele.

Ristiinan lukion entinen kasvatti, Yliopisto-lehden päätoimittaja Marja Pemberton esitti tervehdyksensä entisen koulunsa oppilaskunnan edustajille, jotka esittelivät juhluvieraille toimintaansa.

Julkaisu ja sen tekijät Sulevi Riukulehto (vas.) ja Aapo Jumppanen. Aluehistorian tutkijat tarkastelevat tekniikan opetusta alueen elinkeinolisessa yhteydessä.

Viisi vuosikymmentä tekniikan koulutusta Seinäjoella

Ruralia-instituutin tutkijatohtori **Aapo Jumppasen** ja tutkimusjohtaja **Sulevi Riukulehdon** teos *Puskasta Framille – Viisikymmentä vuotta tekniikan koulutusta Seinäjoella*, julkaistiin lokakuussa. Työn tilasi Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Teos piirtää kokonaiskuvan tekniikan koulutuksen kehittämisestä Seinäjoella ja suomenkielisellä Etelä-Pohjanmaalla vuodesta 1965 vuoteen 2015. Erityishuomion kohteeksi on valittu maakunnan elinkeinoelämän ja teknisen koulutuksen vuoropuhelu. Miten alueen erityispiirteet ovat näkyneet koulutuspaletissa ja tutkintonimikkeissä? Onko maakunnan kärkialojen ja koulutusohjelmien välillä yhteys? Ymmärtävätkö yritykset ja oppilaitokset toisiaan?

Etelä-Pohjanmaalla ammattikoulu edusti korkeinta teknillisen opetuksen kärkeä vielä viisikymmentä vuotta sitten. Osaavan työvoiman saaminen sisämaan pieniin teollisiin yrityksiin oli vaikeaa. Tarvetta osajille kuitenkin oli, sillä maatalousvaltaisella Etelä-Pohjanmaalla oli useita teollisuuden saarekkeitä. Vuonna 1965 Seinäjoen kaupunginvaltuusto jätti anomuksen teknilli-

sen koulun perustamiseksi ja kaksi vuotta myöhemmin kaupungissa alettiin kouluttaa tekniikan alan työnjohtajia ja asiantuntijoita: tekniikoita.

Viidessäkymmenessä vuodessa tie on käynyt tekniikoista insinööriskoulutukseen, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon ja yliopistoyhteistyöhön. Samalla Seinäjoen teknillinen koulu on tullut monialaisen ja kansainvälisen ammattikorkeakoulun osaksi. Yksituumaisesta ja suoraviivaisesta voittokulusta ei silti voi puhua. Sen sijaan kirjassa maalataan kuva monenlaisten kokeilujen kehityspolusta, jossa on myös rinnakkaisia painaumia. Polku on myös vaihtanut suuntaa.

Suurin muutos tekniikan koulutuksen historiassa on ehdottomasti ollut ammattikorkeakoulun muodostaminen 1990-luvun alkupuoliskolla. Myös insinööriskoulutuksen käynnistäminen osui Seinäjoella samoihin vuosiin. Koulutuksesta tuli samalla kertaa entistä monipuolisempaa, laajempaa ja korkeatasoisempaa.

Tekniikan koulutuksen menestys näkyy numeroissa: Kun vuonna 1970 teknillises-

sä koulussa oli teknikoksi opiskelevia 258, vuonna 2014 insinööriopiskelijoita oli jo 1 406. Koulutettavien määrä on siis yli viisinkertaistunut, ja samalla koulutuksen taso on olennaisesti noussut.

Ammattikorkeakoulu nosti elinkeinoelämäyhteistyön uudelle tasolle. Vielä 1970-luvun alkupuolella ajateltiin, että yritysten kanssa ei pidäkään olla kovin likeisissa suhteissa. Opetuksen riippumattomuuden ja autonomian nimissä yritykset suljettiin koulun ulkopuolelle. Pelättiin, että opetus turmeltuu.

Ammattikorkeakoulua on alusta asti ohjannut tyystin toisenlainen ajattelutapa. Yritysten edustajat otettiin koulutusohjelmien suunnitteluun. Harjoittelujaksojen ja opinnäytetöiden rinnalle tuli monimuotoisen kehittämis- ja tutkimushankeyhteistyö. Samalla tekniikan koulutus kansainvälistyi yhdessä maakunnan teollisuuden kanssa.

Puskasta Framille. Viisikymmentä vuotta tekniikan koulutusta Seinäjoella. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Raportteja ja selvityksiä 102. Julkaisua myy Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Visiting Scholars in Ruralia Institute

I'm Dr. **XLX. Wilson** from India. I got an opportunity as Visiting Scholar, Ruralia Institute, Mikkeli, Finland. The programme provided me a lot of knowledge and the chance to see different perspectives of Co-operatives in Finland. Besides that, it has also paved the way, to learn about social enterprises, democratic management and food security. A chamber provided to me with all facilities in the Ruralia Institute, helped to access new information about social economy. The institute faculty, staff was very cordial, interactions with the experts developed myself academically and grow personally. They come to me and talk freely even they crack jokes. These attitudes provide opportunity to discuss whatever we need.

Interaction with the board members and executives of cooperatives helped me to know their experiences and future plans to strengthen the cooperatives to compete with the competitors. During the Mini-seminar and International seminar got chance

Kuva Harri Hakala

to meet specialists and experts from various fields and countries. It really changed my vision on some things in which I believed before.

Dr. Henry Hagen, my academic host, a pivotal figure in the law. He has been a

positive influence in both my academic as well as professional career. Even though he is heavily involved with so many activities and research, he still finds the time to keep in touch. I truly admire his leadership, diverse interests and great intellectual talent. I thank

My name is **Agatha Herman** and I am a Lecturer in Human Geography & Leverhulme Trust Early Career Fellow in the Department of Geography and Environmental Science, University of Reading (UK). I have now had two periods as a Visiting Scholar at the Ruralia Institute; in my first, based in Mikkeli, I conducted interviews with farmers and farming industry stakeholders to explore contemporary agricultural challenges. On my return to the UK, I conducted a similar study in order to offer a comparison between the two contexts - the findings highlighted a strong commonality to farmers' experiences and concerns. So far I have written one paper from this work (currently under review), which explores social resilience through analysing farmers' connections with place; by 'social resilience', I mean the strategies of adaptation and transformation that support the continuing existence of a

Kuva Marjo Särkkä-Tirkkonen

farmer including, and beyond, the essential economic 'bottom line'. To date, social resilience has been relatively underexplored because, while discussions recognise the interconnected nature of the social and en-

vironmental, they tend to focus on the ecological elements.

During my second visit, this time to Seinäjoki, I worked on an additional two papers engaging with this work and additional material through developing a writing collaboration with Merja Lahdesmäki. We are interested in exploring *how* Finnish farmers have been resilient to date and we reflect on a whole range of adaptive strategies to increasingly challenging market and regulatory environments. While my study was a pilot project, Merja's research offers fascinating longitudinal insights into the changing motivations for farmers converting to organic and, through this, we explore how the discourse of organics itself has strategically adapted in order to remain resilient as a concept.

In my other paper, I build on existing literatures, which position community

him and his team for their support in my comfortable stay at Mikkeli. I gained lifelong friends and memories that I will never forget.

About Finland.

To live in Finland, is to experience a set of small miracles every day. I never anticipated that as a foreigner would be treated well, but somehow everyone that was friendly and helpful and had a sincere smile to share, I am always amazed at how well equipped people do their job, and that most seem happy at work. I wondered a lot about the Finns educational system. Free education was the foundation of Finns educational equality and success. Education and learning should not be turned into a commercial commodity. To sum up, it was an excellent experience for me to be part of such an exceptional academic environment, and I plan to reflect upon the valuable knowledge, which I acquired during my stay at Ruralia Institute, Finland. I am very proud to say I am a Visiting scholar of Ruralia Institute since it gave me a broad range of opportunities to grow.

networks as an important element of social resilience, however they take a very human-centric definition of 'community'. Simply by looking at a farm we can see that human actants but also livestock, plants, machinery, weather, soil, buildings and regulations, amongst others, all play a key role in shaping how the farm community operates. I argue that it is important to acknowledge and analyse the impact of all the 'non-humans' in maintaining the community, which in turn enhances social resilience. By thinking through a 'more-than-human' lens, resilience becomes relational, contextual and practised *resiliences*.

I'd like to thank the Ruralia Institute for inviting me back and, indeed, giving me the opportunity in the first place! I'm looking forward to building on the new contacts and ideas, which I'm confident will develop into some exciting research collaborations in the future.

Ristiinan historialliselle sotakoululle ollaan suunnittelemassa uutta elämää.

Teksti Vesa Rouhiainen | Kuva Sirpa Piskonen

Ruralia-instituutti suunnittelemassa sotakoulun tulevaisuutta

Mikkelin Ristiinassa on sotahistoriallisesti harvinainen ja merkittävä rakennus, nimittäin vuonna 1739 rakennettu Brahelinnan virkatalo eli ns. sotakoulu. Talon nimi juontuu 1770-luvun loppuvuosien tapahtumista, sillä vuonna 1777 talossa aloitettiin suomalaisten upseerien koulutus juuri perustetun Savon Prikaatin komentajan eversti Y.M. Sprengtportenin johdolla.

Virkataloaika loppui Suomen sodan jälkeen vuonna 1810. Suuri, karoliinista tyyliä edustanut talo annettiin vuokralle. Pisimpään taloa vuokrasivat Liukkosen, aina 1930-luvulle saakka. Vuonna 1951 taloon perustettiin Brahelinnan emäntäkoulu, joka toimi vuoteen 1991 saakka. Sen jälkeen taloa ovat käyttäneet mm. kansalaisopisto ja päiväkotit. Vuodesta 2011 saakka rakennus on ollut tyhjiään.

Joukko ristiinalaisia henkilöitä ja yhdistyksiä ovat olleet huolissaan jo hieman rapistumaan päässeän arvokasrakennuksen kohtalosta ja päättäneet toimia. Rakennusta on siivottu ja inventoitu. Nyt sotakoulun kunnostamiseen on saatu Veej'jakaja-Leaderin rahoitusta, jonka aikana inventointi- ja arkistotyötä sekä taloon tulevien toimintojen suunnittelua jatketaan.

Talosta ei ole tarkoitus kuitenkaan tehdä museota, vaan toimiva ja elävä pitäjätalo, joka tarjoaa palveluja ja elämyksiä niin ristiinalaisille kuin pitäjässä vierailevillekin. Alustavissa suunnitelmissa taloon on kaavailtu mm. Ristiinan satamapalveluja, kahvilaa, kokoontumistiloja ja Sprengtportenin Ristiinan ajasta kertovaa huonetta.

Agrobiotalouden osaajayhteisö vahvistuu Seinäjoella

Ruralia-instituutti on mukana kehittämässä AB Seinäjoki -osaajayhteisöä, jossa yritykset, tutkijat, käyttäjät ja julkiset toimijat kohtaavat ja jalostavat agrobiotalousalan ideoita kohti uusia innovaatioita. Yhteisön tavoitteena on verkottaa toimijoita paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti sekä edesauttaa uuden yritystoiminnan syntymistä agrobiotalousalalle.

Toiminnan taustalla on Agrobiotalouden osaajayhteisö -hanke, jota koordinoi Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Rahoittajina ovat Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoen kaupunki sekä hankkeessa mukana olevat toimijat Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Into Seinäjoki Oy ja Seinäjoen yliopistokeskus.

Uudessa Green Care -hankkeessa kehitetään alan opetusta korkea-asteelle

Ruralia-instituutti on mukana uudessa valtakunnallisessa Green Care -koulutusmalli korkea-asteelle -hankkeessa, jossa kootaan ja arvioidaan koulutusmalli, tuotetaan opimateriaalia mallin pohjalta teemoittain, testataan koulutusta ja rakennetaan verkostoa korkea-asteen toimijoista, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään alan opetusta.

Lapin ammattikorkeakoulun koordinoima hanke kestää 22.6.2015–21.6.2018 ja Ruralian lisäksi siinä ovat mukana Seinäjoen, Satakunnan, Kajaanin, Jyväskylän ja Centria ammattikorkeakoulut. Hanketta rahoittavat Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta sekä mukana olevat hanketoteuttajat itse.

Työelämän tasa-arvo tutkimuskonsortion tarkastelussa

Ruralia on mukana Helsingin yliopiston johtamassa ja Suomen Akatemian rahoittamassa strategisen rahoituksen tutkimuskonsortiossa *“Social and Economic Sustainability of Future Working Life: Policies, Equalities and Intersectionalities in Finland (WEALL)”*. Hankkeessa tarkastellaan suomalaista työelämää, erityisesti sen tasa-arvoa ja eriarvoisuutta tuottavia mekanismeja. Monitieteinen tutkimusryhmä pyrkii selvittämään esimerkiksi iän, sukupuolen ja etnisyyden roolia työelämän mahdollisissa marginaalistumisprosesseissa.

Ruralia-instituutti vastaa hankkeessa erityisesti alueellisen näkökulman vah-

Kauhajoen ruokamessuseminaarissa kurkistus taakse ja katse eteen

Teksti **Katja Perttu**

Kauhajoen ruokamessut viettävät tänä vuonna 25-vuotisjuhlaansa. Ruralia-instituutti on kulkenut messujen mukana koko sen historian ajan. Tänäkin vuonna instituutti vastasi ruokamessuseminaarin järjestämisestä. Seminaarin teemana tällä kertaa oli ruoka-alan tulevaisuus, joka keräsi kuulijaksi noin 70 elintarvikealan asiantuntijaa ja -opiskelijaa.

Seminaarin asiantuntijapuheenvuoroista vastasivat **Juha Helenius** Helsingin yliopistosta ja **Jesse Heimonen** Vaasan yliopistosta. Helenius tarkasteli muun muassa globalisoituvan ja paikallisen ruokajärjestelmän trendejä, lähiruuan liittymistä bio- ja kiertotalouteen sekä loi visiota kestävästä ruokajärjestelmästä. Heimonen puolestaan käsitteli omassa puheenvuorossaan elintarvikealan yrityksen menestymiseen vaikuttavia tekijöitä, joita ovat muun muassa yrityksen ulkoisen toimintaympäristön ja sisäisen maailman yhteistulos, sijainti arvojärjestelmässä, kohdeasiakkaiden valinta, toimijoille tuotetun arvon ymmärtäminen, erottuvat tuotteet ja palvelut sekä tahto ja kyky luoda uutta sekä kaupallistaa uusia ideoita.

Yrityspuheenvuoroista vastasivat Kyrö Distillery Company, Verso Food ja Laidun Hereford, jotka kertoivat omista innovatiivisista yritysstrategioistaan. Puheenvuoroissa kuultiin muun muassa brändäyksen kasvavasta merkityksestä elintarvikealalla. Brändin keskiössä nähtiin ihmiset, jotka brändin kautta pääsevät kurkistamaan yrityksen sieluun. Uutta näkökulmaa proteiinintuotantoon saatiin nostamalla esiin härkäpapu kasviproteiinin lähteenä. Sosiaalisen median, verkkokaupan ja lähiruokapiirien todettiin olevan osa nykyaikaista yritystoimintaa myös elintarvikealan pk-yrityksissä.

Seminaari toteutettiin Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin, Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Kauhajoen Ruokamessujen yhteistyönä. Seminaarin rahoittajana toimi Maaseutuverkostopalvelut-yksikkö.

Keruualueiden luomusertifiointi markkinointivaltiksi

Teksti **Birgitta Partanen**

Metsiemme keruutuotteita voi markkinoida luomuna vasta silloin, kun koko ketju, myös keruualue, on sertifioitu luomuun. Tämä valtti olisi otettavissa käyttöön 97–99 prosentissa metsistämme muuttamatta nykyisiä hoitokäytäntöjä.

Luomu on valvottu sertifiointijärjestelmä, jolla voi osoittaa raaka-aineen puhautauden ja aitouden. Sillä on iso merkitys vientimarkkinoilla. Luomusertifiointi on mahdollisuus myös matkailun ja maamme imagon kannalta; sertifioimalla kaikki

luomukelpoiset metsämme luomukeruualueiksi, saisimme koko Suomen maapinta-alasta 87 % luomuun. Jo nyt maassamme on maailman laajin luomukeruualue, 11,6 miljoonaa hehtaaria.

Metsänomistaja voi sopia luomusertifioinnin hyödyntämisestä vaikkapa paikallisen marjayrittäjän kanssa, mikäli hän ei itse sitä hyödynnä. Jokamiehenoikeuksiin luomusertifiointi ei vaikuta. Erikoiskeruu- tuotteiden, kuten pakurin ja pihkan keruuseen on aina saatava maanomistajan lupa.

Luomuvalvontaan liittyminen ei rajoita metsänhoitotoimia, mutta luomussa kielletyt toimenpiteet rajaavat käsitellyn alueen pois luomusta määrääjäksi. Näitä ovat kantokäsittely urealla ja kemialliset heinän- ja vesakontorjunnat. Luomukasvintuotannossa hyväksytyt lannoitteet ovat sallittuja, samoin kantokäsittely harmaaorvakalla. Luomusertifiointia voi hakea metsänomistajia itse, ryhmä metsänomistajia tai ulkopuolinen taho metsän sijaintikunnan ELY-keskuksessa.

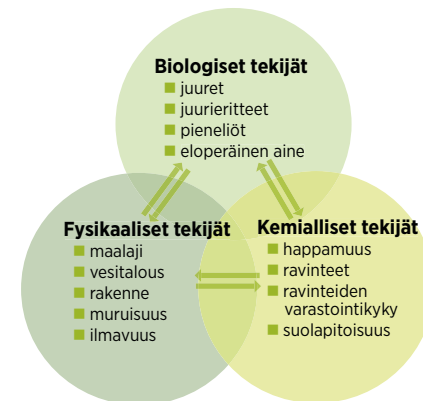
Osaamista ja työkaluja maan kasvukunnon hoitoon

Teksti **Jukka Rajala**, **Harri Hakala** ja **Sari Iivonen** | Kuvat **Jukka Rajala** ja **Harri Hakala**

Peltomaa on biotalouden keskeinen resurssi, joka tuottaa ravintoa ihmisille ja eläimille sekä tuloja viljelijöille. Maan tuottokyky muodostaa koko ruoantuotannon perustan. Peltomaa uusiutuu hyvin hitaasti. On tärkeää, että maan kasvukuntoa hoidetaan kestävästi. Ruraliassa edistetään tutkimuksen ja kehittämisen keinoin maan kasvukunnon resurssitehokasta ja kestävä hoitoa kokonaisvaltaisen kasvukuntonäkemys pohjalta.

Kasvukunto riippuu maan fysikaalisista, kemiallisista ja biologisista ominaisuuksista. Maa tuottaa hyvin vain, jos kaikki osatekijät ovat kunnossa. Peltosten kasvukunnon kehittäminen vaatii käytettyjen menetelmien kehittämistä ja esimerkkien hakua ulkomailta. Kasvukunnon määrittämiseen tarvitaan monipuolisia menetelmiä kuvaamaan eri osatekijöitä.

Maan kemiallisen viljavuuden hoidossa on monia mahdollisuuksia parannuksiin

maan happamuuden säätelyssä ja ravinteiden varastointikyvyn parantamisessa sekä kasvien eri ravinteiden saannin turvaamisessa. Fysikaalisten osatekijöiden, kuten pellon vesitalouden ja maan rakenteen parantaminen on tärkeää erityisesti poikkeuksellisen kuivien ja märkien jaksojen tuomien riskien pienentämisessä. Biologisista osatekijöistä maan multavuuden eli hiilipitoisuuden väheneminen on merkit-

Hyödyntämätöntä satopotentialia (sama maalaji, etäisyys 2 km): Sadekesä 2015 oli vaativa. Monella pellolla sato jäi erittäin huonoksi (oik.). Hyväkuntoinen maa antoi runsaan sadon (vas.). Sade- ja poutakesän sekä savimaan ja luomun yhdistelmä haastaa viljelijän. Osaava maan kasvukunnon hoito palkitaan.

Maan kasvukunto – vuorovaikutukset: Maan kasvukunto eli viljavuus eli tuottokyky riippuu monista osatekijöistä, jotka kuitenkin voivat osin korvata toisiaan. Esim. typpeä saadaan väkilannoitteista tai apilaa ym. palkokasveja viljellen. Maan rakenne vaikuttaa juuriston laajuuteen ja kykyyn saada maasta ravinteita. Pieneliötoiminta auttaa kasveja ravinteiden saannissa.

TUTKITTUA TIETOA LUOMUSTA -LUENNOT, syksy 2015

Mikkelin yliopistokeskus, Lönnrotinkatu 7 (Cultiva), nh 1003,
klo 9.00-10.00

Luentoja voi seurata myös verkon kautta Luomuinstituutin verkkohuoneessa. Katso osallistumisohjeet ja lisätietoja luennoista: www.luomuinstituutti.fi

- Ti 17.11. Viljelymaan hiilipitoisuuden muutokset lannan-käytön ja nurmenviljelyn seurauksena. Nuorempi tutkija, MMM Juuso Joonas, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden laitos
- Ti 1.12. Luomuruokinnan vaikutus maidon koostumukseen. Professori, Aila Vanhatalo, Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden laitos
- Ti 15.12. Idea and practice of inclusive farming – results of the INCLUFAR-project. Docent Dr. Winfried Schäfer, Luonnonvarakeskus/Luomuinstituutti
- Osuustoiminnan perusteet – MOOC-verkkokurssi käynnistyy 2.11.2015 ja on auki loppuvuoden ajan. Lisätietoja: <http://mooc.helsinki.fi/>, pekka.hytinkoski@helsinki.fi

RURALIA-LEHTI SÄHKÖISEKSI

Vuoden 2016 alusta Ruralia-lehti muuttuu pdf-muodossa ilmestyväksi lehdeksi, joka entiseen tapaan ilmestyy kaksi kertaa vuodessa, touko-kesäkuussa ja marras-joulukuussa. Sähköinen lehti lähetetään entisille printtilehden tilaajille sähköpostilla, mikäli sp-osoite on ilmoitettu tilauksen yhteydessä. Mikäli haluat sähköisen lehden tilaajaksi tai haluat poistua muutoksen myötä postituslistalta, niin voit ilmoittaa siitä osoitteella: ruralia-tiedotus@helsinki.fi. Ohjeet löytyvät myös Ruralia-instituutin nettisivulta: www.helsinki.fi/ruralia. Samasta osoitteesta löytyvät myös kaikki Ruralia-lehden aiemmin ilmestyneet numerot sähköisessä muodossa.

HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan kuuluva erillinen laitos.

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

www.helsinki.fi/ruralia
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Seuraa Ruralian blogia: <http://blogs.helsinki.fi/hy-ruralia/>
Julkaisut: www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/julkaisut.htm